

Yttrande

2009-11-27

Dnr M2009/3308/H

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Boverkets redovisning av regeringsuppdrag beträffande byggnaders tekniska utformning m.m. - Så mår våra småhus

(dnr M2009/3308/H)

Taksäkerhetskommittén (TSK) bildades i juni 1998 efter förslag i en statlig utredning från Boverket, där den haft i uppdrag att belysa och ge förslag till hur efterlevnaden av gällande regler för taksäkerhet enligt byggnormen skulle kunna förbättras. TSK utbildar sakkunniga inom taksäkerhet. www.taksakerhet.se

TSK:s huvudmän utgörs av

- Plåtslageriernas Riksförbund
- Sveriges Skorstensfejaremästares Riksförbund
- Svenska Byggnadsarbetareförbundet
- Kommunalarbetarförbundet

Sammanfattning

- Den retroaktiva regleringen av taksäkerheten i 1959 års byggnadsstadga för byggnader uppförda före 1 juli 1960 framflyttas att gälla för byggnader uppförda före 1 januari 1986.
- Fastighetsägarna ålägges att utföra besiktnings utförda av sakkunniga, och ansvara för att fastigheterna uppfyller gällande säkerhetskrav.
- Krav på gångbryggor längs nock bör gälla alla fastigheter där snöskottning kan komma att krävas och där fasadhöjden överstiger 4 meter och taklutningen överstiger 6 grader.

Kapitel 7 Taksäkerhet

Regelverket

TSK vidhåller önskemålet om retroaktivitet framflyttad till 1986.

TSK lämnade 2004-03-18 en rapport till Miljödepartementet vari följande förslag framlades:

- *Taksäkerhetskommitténs förslag till ändring av byggreglerna är att den retroaktiva regleringen av taksäkerheten i 1959 års byggnadsstadga för byggnader uppförda före 1 juli 1960 framflyttas att gälla för byggnader uppförda före 1 januari 1986. (Motsvarande bestämmelser om retroaktivitet överfördes till PBL (1987:10) 17 kap 20 och 22 §§.)*

Med utgångspunkt från att byggnadsnämnderna i de flesta fall under en följd av år misslyckats med att kontrollera att fastighetsägarna lever upp till att hålla det äldre fastighetsbeståndets taksäkerhetsanordningar i stånd enligt gällande föreskrifter föreslår vi följande alternativ som tänkbar modell för kontroll.

- *Fastighetsägarna ålägges utföra besiktningar och ansvara för att senast efter en angiven tid uppvisa intyg från sakkunnig om att fastigheten uppfyller gällande säkerhetskrav beträffande skyddsanordningar på tak före respektive efter 1986 års byggregler. Åtgärderna skall vara genomförda senast inom fem år efter det att lagändringen genomförts. Då taket är husets mest utsatta del för både klimat, vind och annan yttre påverkan bör återkommande besiktningsskyldighet av taksäkerhetsutrustning införas för fastighetsägaren. Besiktningssintervall 10 år.*

2008-03-13 återkom TSK till Miljödepartementet med samma uppmaning i följande formulering:

att - retroaktiviteten flyttas fram till år 1986. Härigenom skulle den retroaktiva regleringen av taksäkerheten i 1959 års byggnadsstadga för byggnader uppförda före den 1 juli 1960 framflyttas att gälla för byggnader uppförda före den 1 januari 1986. Detta får inga större ekonomiska konsekvenser för fastighetsägarna men underlättar väsentligt vid kontroll av efterlevnaden av bestämmelserna. En ändring av Plan- och bygglagen, PBL (1987:10) krävs dock; se bilaga

att - sedan redovisning och utvärdering gjorts till Regeringen av Boverkets uppdrag senast den 1 december 2008 enligt ovan - fastighetsägarna ålägges att utföra besiktningar och ansvara för att fastigheterna uppfyller gällande säkerhetskrav.

TSK anser det orimligt att kunna byta exempelvis ett gammalt plåttak mot ett nytt på en fastighet utan att för den skull behöva uppdatera taksäkerhetsanordningarna.

Frågan om vilket års regelverk som skall gälla har även en annan sida. 2003-03-04 skickades följande brev till Boverket:

Tekniska egenskaper på byggnadsverk m.m.

Inom plåtslageri- och skorstensfejarebranscherna har berörda parter bildat Taksäkerhetskommittén. I kommitténs arbete deltar också andra intressenter såsom tillverkare av tillträdes- och skyddsutrustning för tak. Till kommittén är också adjungerade en person från vardera Boverket, Kommunförbundet och Arbetsmiljöverket.

Inom kommittén har diskuterats tillämpningen av gällande lagstiftning på området. Särskilt har osäkerhet uppstått kring tolkning av Förordning om tekniska egenskaper på byggnadsverk, m.m. 15 §. Frågeställningen är följande:

Innebär en omläggning av ett plåttak, d.v.s. utbyte av gammal plåt mot ny plåt av motsvarande kvalitet och därmed en ny livslängd på taket på minst 50 år, en "annan ändring" enligt Förordning om tekniska egenskaper på byggnadsverk, m.m. 15 §.

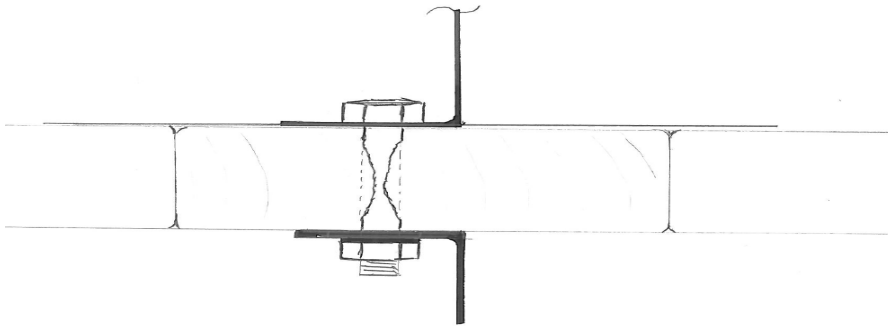
Om så är fallet så är följdfrågan om också aktuella taksäkerhetsregler enligt BBR 8:2 skall äga tillämpning.

Boverket har ej svarat officiellt på brevet, men den rådande uppfattningen är att om förändringen ej är bygglovspliktig krävs ej heller någon uppdatering av taksäkerhetsanordningarna efter aktuella taksäkerhetsregler.

Besiktning och utvärdering

Vi vill under denna rubrik påtala vikten av återkommande besiktningar utförda av sakkunniga inom taksäkerhet i enlighet med våra tidigare förslag. Lekmän på området har inte de kunskaper och erfarenheter som krävs för att uppvisa brister i taksäkerhetsanordningarna.

TSK kan med besvikelse konstatera att besiktningarna i vissa fall har utförts okulärt, och ibland även på håll. För att kunna avgöra status på taksäkerhetsanordningarna måste man även kontrollera infästningarna. Detta kan inte utföras enbart okulärt då rostangrepp på exempelvis genomgående bultar för infästning kan finnas dolda i mellanliggande inbrädning. Se fig. nedan.

Resultat taksäkerhetsanordningar

Kan man ta sig upp på låga byggnader?

Det krävs tydlig information till fastighetsägare om gällande regler i detta avseende. Det är beklämmande att konstatera att färre än hälften av de undersökta låga byggnaderna (< 8 meter fasadhöjd) har tillfredsställande tillträdesleder. Fall från lös stega är ett icke sällan förekommande tillbud som många gånger leder till skador. Många av dessa tillbud beror på att stegen glider ur sin position. Alla som använt lös stega vid fasadhöjd över 4 meter vet att det är ett mycket vanskligt företag att försöka sig på.

Kan man ta sig upp på taket på höga byggnader?

Det krävs åter igen tydlig information till fastighetsägare om gällande regler i detta avseende. Utvändiga fasta stegar på höga byggnader (> 8 meter fasadhöjd) är mycket olämpliga som tillträdesleder. Tänk er själva att klättra lodrätt upp i över 8 meter och därtill medföra den eventuella utrustning som behövs för serviceåtgärder på taket.

Säkerhet vid förflyttning på tak

Kravet på gångbryggor bör gälla alla fastigheter där snöskottning kan komma att krävas och där fasadhöjden överstiger 4 meter.

Under avsnittet förflyttningar på tak gäller det att tänka nytt. BBR avsnitt 8:2422 berör framför allt säker förflyttning till fasta arbetsställen på taket. Men samhället ställer i dag större krav på fastighetsägare att förhindra nedstörtande is och snö än tidigare. Detta medför i sin tur att tak som förut endast beträddes ytterst sällan och då vanligen gällande fasta arbetsställen, i dag ofta har återkommande servicetillfällen vintertid och det berör hela taket. De taksäkerhetsanordningar som ibland är tillfredställande sommartid är det inte alltid vintertid. Detta gäller framförallt då endast nockräcken finns för säker förflyttning horisontellt på takytan.

Dagens regler gällande gångbryggor tar hänsyn till fasadhöjd och taklutning. Krav på gångbrygga längs hela nocken gäller endast på byggnader med fasadhöjd över 8 meter och taklut-

ning mer än 6 grader. En fastighet med fasadhöjd 7 meter och taklutning 45 grader behöver alltså inte ha gångbryggor längs helanocken trots att omfattande arbete med exempelvis snöröjning kan tänkas krävas. Det vore rimligt med krav på takbryggor längsnock på alla fastigheter där snö- och isröjning på tak kan komma att krävas och där taklutningen överstiger 6 grader. Inte ens en retroaktivitet flyttad fram till 1986 års regler innebär någon väsentlig förbättring på just denna punkt då även dagens regler är ofullständiga för säker snöskottning. TSK ser fram emot den fördjupade rapport på området som utlovas av Boverket.

Skick på taksäkerhetsanordningarna

TSK anser att skicket på de taksäkerhetsanordningar som ingått i undersökningen inte till fullo kan bedömas utifrån inrapporterade data till rapporten. Detta på grund av att observationerna i vissa fall har utförts okulärt, och ibland även på håll. Detta har vi beskrivit mer ingående under rubriken Besiktning och utvärdering.

Övrigt

Då TSK mycket sent fick underlag för detta yttrande (2009-11-24) ber vi att få återkomma med eventuella tillägg/justeringar direkt efter vårt nästa ordinarie möte 2009-12-03.

Stockholm 2009-11-27

På **Taksäkerhetskommitténs** vägnar

Hans Eriksson

Plåtslageriernas Riksförbund
Box 17536
118 91 Stockholm

Tfn 08-762 75 96
Mobil 070- 638 75 96
Fax 08-616 00 72